

MIJN NOTENBOOM

't Was een boom van twee meter omtrek, met een kruin als een bosch. Men zag hem van verre staan, geen enkel in den omtrek die hem overtrof in schoonheid, vorm en grootte. Ja, toch ! één, die van den schoenmaker Van Poepel, die had een kruin van wel anderhalf bosch. Maar de mijne was de vruchtbaarste, bracht de grootste en de beste noten voort. Dat bekende iedereen. Echte amandelen. De straatjeugd vooral, waardeerde zulks.

In '16 gaf hij 11.000 noten. Elf duizend, goed geteld. Dat weet ik zóó : Een opkoper had ze eerst op 4000 geschat, wilde de opbrengst op dit getal koopen. Een weinig later gaf hij er reeds 6000 op. Toen bracht hij het getal op 8000. Hij gaf er tien frank per duizend voor. Heb ik hem dan gezegd : Loop ! ik zal ze zelf tellen en mijn vrienden zullen mij wel van de laatste noot ontlasten.

Wij hebben ze geteld. Er waren er elf duizend ! Zonder degenen die over de haag waren terecht gekomen, want hij schoot een heel eind de straat op en in '14 stond een gansche compagnie 3e jagers in de koelte van zijn lommer. En dan nog zonder degenen die bij mijn buurvrouw Katrien tusschen de houtmijt waren gevallen of verloren geraakt tusschen schorse-neeren, ajuin of prei ; noch degenen die de kraaien kwamen weghalen met zotten bek, breed wegscherend over de helgroene rapenvelden om ze te verbergen ergens in een holleke, tegen den grooten honger in den winter.

Elfduizend ! tegen den opkoopersprijs ! 't Was een heel kapitaal zoo'n boom.

Men zei mij dat ik de noten moest wasschen en bewaren. Dat het leven schamel zou worden en de winden vol armoede staken. Ik dankte voor den raad, toog aan 't werk, bevuilde mijn handen dat zij er twee maanden later nog uitzagen als die van een Patagoniër en als heel 't boeltje goed en wel gestusterd was, gingen de noten de kuip in, werden onderen

gestampt met een versleten borstel en rood blinkend, als baksteentjes, op den zolder gelegd.

Dat is ook wat, zeg, zoo'n rits okkernoten op zolder, vlak boven uw slaapkamer ! En als ge ratten hebt ! Die rollen en bollen er over of ze te hunner beschikking een auto bezitten.

Enfin, twee weken later zouden de noten wel droog zijn en inpakbaar. Ik naar den zolder. Maar mijne noten waren allemaal beschimmeld. Ten eerste, ik had ze te vroeg afgeknuppeld, uit schrik voor de Moffen die, telkenmale zij naar hun fort gingen, begeerige, hongerige soldatenblikken naar mijn boom wierpen ; ten tweede, ik-weet-niet-van wat. Maar zij waren kapot ! Allemaal ! Van binnen zaten zij vol zwart slijm en stonken. De papegaai vond ze nog te slecht, sakkerde bij de derde die ik hem gaf en keek mij aan of hij vragen wilde : Zeg, baaske, ersatz van den Mof ?

In 1917, den 16 Januari, kwam de sjampetter met zoo'n soort kouwelijk Duitschke op 't hof, ongevraagd en ongenoodigd. De Mof sloeg een touwtje rond den stam van den notenboom en zei : « Richtig ! Schöner baum ! » Dat was 't vonnis van mijn vriend ! De sjampetter keek eens naar omhoog, speekte op den grond en zei : 't Is zunde !

Voor dat ééne woord ben ik van de sjampetters beginnen te houden.

Den volgenden dag kwam de man uit 't fort zonder touw en zonder sjampetter, maar met vier mannen, stekend in stijve, geribte floeren broeken en vuile frakken, mannen met luie manieren en die stonken. Ze droegen een breede, wreede zaag.

De trotsche boom, de weelde van mijn tuin, de schoonheid van mijn straat, waaronder onze soldaatjes zoo dikwerf tegen zonnebrand waren komen schuilen, de boom die honderd jaren had moeten groeien in blijheid en in schoonheid, knoestig en grootsch zijn kruin had uitgelijnd in de zonnige luchten, lag binnen het halve uur op den grond. O, wat 'n miserie !

Ik wist van niets, was in de stad, waar ik elken dag de bulletijns las. Men kwam mij roepen. Ik ging bevend naar buiten. Van verre zag ik reeds het bleeke gat in de lucht. Het was als een gapend graf in den ijlbleeken winterhemel. Ik kan niet

zeggen hoe ik toen geleden heb. Er zijn van die dingen waarvan men houdt, die uw geluk vormen en in uw leven onmisbaar worden. Iedereen van ons had hem lief. 't Was niet alleen een mooie, maar tevens een moedige boom. Ja, ik zeg : moedige boom. Hij vocht tegen de stormen met opgezette takken en gerezen blâren, toornig als een oude god en geeselde de loeiende orkanen. Des avonds, als het duister werd, kwam hij vol geheimzinnigheid, als ten deemstere in een stille kerk. Ik heb menigmaal, te bed, naar hem geluisterd toen hij met de winden sprak, orgelde en floot, en de nachten zongen om hem heen. De zomerzon kon zoo bitsig branden op 't zware groen van zijn blinkende kruin, geen heete straal liet hij door op de bank waarop wij allen luiden tijdens de door den brand van gloeizonne verzengde en gestolde namiddagen.

In den herfst was hij het die ons zei dat 't winter werd en tijd tot stedewaarts te keeren. Zwaar liet hij zijn ongeschonden, lang besteelede bladeren vallen, massief nog en schoon van zonnekleur. Zij vielen zooals zij gebloed had den in vollen zomer, hoog-groen en blinkend onder laag van serpe vernis.

Ik zag hem liggen als een reuzendoode — en schrok bij 't zicht hoe breed en groot hij was. Twintig meter middellijn in het breede van zijn kruin.

Hij was gevallen, zegde men, lijnrecht en schoon zooals hij stond gewassen, met een koninklijken schreeuw, die de aarde deed kreunen en klagen. De aarde tot wie hij terugkeerde, een eeuw, nadat hij uit haar schoot was gekropen en slank en blij in de hoogte geschoten.

En ten allen kante waren zij gevallen, de schoone, heerlijke notenboomen, sieraad van zoo menig hofje, blijheid van zoo menig armen dorper.

Maar die van den schoenmaker hebben de Mofsen niet klein gekregen. Hij vlijmde in 't midden door, zoodat de gele nerven bloedden en het monument onbruikbaar voor de beulen werd. De feldwebel vloekte en diende den soldaat die te vroeg aan het touw getrokken had, een stamp met zijn ijzer beslagen botten toe dat hij er ongetwijfeld tot den dag van heden nog

de pijn zal van voelen. De schoenmaker moest zich omkeeren en lachte dol, in zijn zwarten baard.

Wij stonden aan den boom, als bij een vriend ten lijke, moe en stil, met een zeer vreemde gewaarwording in de keel. De hovenier, die de tranen in onze oogen zag, vatte woedend zijn riek en zei in zijn kleurrijke taal : Den eersten Mof die nog op 't hof komt, steek ik mijn riek in zijn lijf !...

Och, ja ! Wat zou het helpen ! Alleen de haat tegen den indringer beet weer dieper in ons. En, toen de Moffen kwamen en het huis tot kommandantuur wilden inrichten en er vijf-en-twintig mannen te slapen leggen, vonden zij de planchers opgebroken en onder de kepers van het gelijkvloers de ruimte vol water.

— Wat zwijnenhok ! kregelde de kerel. Maar de soldaten waren blij dat zij er niet slapen moesten.

Het huis bleef vrij van de bandieten die den ouden, vrouwen boom hadden neergelegd.

Later moest ik naar 't gemeentehuis en gaf men mij vier-en-veertig frank voor zijn hart dat zij hadden uitgemoord.

Vier-en-veertig frank ! Moest hij daarom zoo oud en zoo schoon worden ? Ik schaamde mij om den ouden vriend !

De hovenier heeft zijn riek niet in Duitsch lijf moeten steken, maar bij de eerstvolgende aanbieding op het meldeamt der dienstplichtigen, bleef hij norsch met de pet op het hoofd en de pijp in den mond in de rangen staan. De officier gaf zijn pet een lap en de pijp een smet en daarenboven den man zelf nog vijf mark boet, maar 't kon den jongen toch niet schelen, zoo duvelde hij op den « Moef ! » om 't geval van mijn notenboom.

IN DUITSCHE DAGEN

L. OPDEBEEK — UITGEVER — ANTWERPEN.

IN
DUITSCHHE DAGEN

door

G. RAAL

INHOUDSTAFEL

De Vlucht van Antwerpen	5
Kinderen tijdens de bezetting	38
Onder den Draad	44
Waarheid en Legende	52
Prinskensdag 1915	58
Mijn Notenboom	64
De Stoomtram	68
Een verwoeste streek	97
Broeders : « Goën Nacht ! »	103
Beroerde dagen	105
Isidoorke	108
Ieperen	116
